

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za vse leto..... \$6.00
Za pol leta..... \$3.00
Za New York celo leto... \$7.00
Za inozemstvo celo leto... \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 302. — ŠTEV. 302.

NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 27, 1921. — TOREK, 27. DECEMBRA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

MEHIKA SOVRAŽNA AMERIKI

DEL NAČRTA. KATEREGA JEZASNOVALA MEHIKA, BO OBSTAJAL V POSKUSU, DA KONTROLIRA NOVO UTVARJENO CENTRALNO AMERIŠKO FEDERACIJO. — GUATEMALA JE IZPREMENILA FRONTO.

Washington, D. C., 25. dec. — Dočim je iskala ameriškega priznanja Obregonove vlade v Mehiki, je vodila slednja propagando v različnih delih latinske Amerike, da uniči prijateljstvo teh dežel do Združenih držav in da jih spravi na stran Mehike, — so glasno s poročili, ki prihajajo iz dobroinformiranih ameriških in latinsko-ameriških virov.

Ta poročila pravijo, da ni ob nobenem času prenehala kampanja, katero je začel predsednik Carranza v svojem velikem sovražstvu do Amerike. Kot se glasi, je mogoče razdeliti kampanjo v tri faze, ki so naslednje:

1. — Poskus, da se dovede do odstopa Los Altos, onega dela Guatemale, ki meji na Mehiko na zapadni obali.

2. — Podpiranje gibanja, da se uveljavi federacijo centralne Amerike ter spoji slednjo z Mehiko.

3. — Odpošiljanje diplomatskih zastopnikov v centralno-ameriške države z naročilom, naj delujejo za federacijo, mehiško suvereno in sovražstvo do Združenih držav.

Dokazi o tem postopanju mehiške vlade se nahajajo v državnem departmentu ter so jih skrbno premetirali ameriški uradniki.

Dr. Carlos Secord, Amerikane, ki je živel dolga leta v Guatemali, dokler ni bila uveljavljena vlada Herrera, je avtoriteta za del mehiške kampanje, ki ni splošni znana. Glede obnove diplomatije in odnosov med Guatemalo in Mehiko tekom svetovne vojne, pravi on:

— Kmalu se je vprizorilo napore, da se napoti predsednika Estrada Cabrera, da stvari del nameravane latinsko-ameriške zveze, pri kateri so bili zainteresirani Carranza in drugi, a vedno odločen prijatelj in obdovalec Amerikancev, je Cabrera na najbolj odločen način zavrnil ta izdajalski načrt ter uničil vse napore prijateljev Nemčije s tem, da je slednji napovedal vojno. Čeprav sta bili obe sosednji republiki diplomatsko prijateljski, se

vendar ni izgubljalo nobene ljubezni med njima, kajti Carranza se je bal Estrada Cabrera na jugu in to je bil eden glavnih vzrokov, zakaj ni Mehika napovedala vojne zaveznikom.

Mehika in Salvador pa sta stvorila zvezo in razpoloženje v zadnji republiki je bilo ostro proti Združenim državam. Carranza je poslal več aeroplanov ter popolno opremo za brezlično brzojavljenje, napravljeno v Nemčiji in več mehiških kanonskih čolnov je odvedlo te darove v Salvador. Sredi proslav in banketov je dospelo naenkrat na oboja Salvadorja pet ameriških kanonskih čolnov in salvadorska vlada je dobila povelje, da mora v štiri in dvajsetih urah pojasniti svoje stališče napram vojni.

To je bila ognjena roka na zidu in v teku dvanajstih ur je salvadorski predsednik proglasil svojo nevtralnost in ameriški kanonski čolni so odpluli proti Mehiki.

— Na ta način je ušla prilika, da bi Carranza vladal državi, ki bi segala do Paname

Pomanjkanje komunikacij med Guatemalo City ter Los Altos, kateri okraj meji na Mehiko, je predstavljalo vir skušnjah za mehiške politike ob več kot eni priliki, soglasno s temi poročili. Glasi se, da so vršile mehiške oblasti sistematično propagando med prebivalstvom v Los Altos, s pomočjo katere so hoteli pripraviti aneksijo ozemlja od strani Mehike.

V Salvadorju, Honduras in Guatemali je bilo dele mehiških diplomatov oblepano, a v Nicaragi in Costarici je bilo pogosto čuti pritožbe, da se mehiški zastopniki vmešavajo v notranje zadeve dežele.

Razpoloženje v prilogi zveze centralno-ameriških držav v eno državo, z izključitvijo Mehike, je baje močno v Nicaragi, Costarici in Guatemali.

Ljudje teh treh dežel uvidevajo, da se skuša Mehika povečati na njih stroške.

Tekom štrajka kasa/kh premogarjev so igrala ženske veliko ulogo s tem, da so branile skebom na delo. Policija je tudi proti ženskam odločno nastopila. — Šlika nam kaže štiri majnarske žene iz Franklina, ki so bile aretirane.

EUGENE DEBS JE ZOPET NA PROSTEM

Socialistični voditelj je bil izpuščen, a se je moral takoj oglasiti pri Daughertyju.

Atlanta, Ga., 25. decembra. — Ves vzradošen vspricio svojega oproščenja sredi ovacij množice zunaj ter jetnikov v jetnišnici, je stopil danes ob poldnevajstih Eugene S. Debs, socialistični voditelj ter večkratni kandidat za predsednika, iz jetnišnice v prostost. Njegovo oproščenje je bilo dejanje eksekutivne milosti od strani predsednika Hardinga.

Ob pol ene popoldne se je napotil v družbi več prijateljev v Washington, kjer se bo posvetoval z generalnim pravnikom Daughertyjem. To posvetovanje je bilo pogoj njegovega oproščenja.

— Potem pa pojdem k svoji dragi mali ženi v Terre Haute tako hitro kot me bo mogel voziti vlak.

Ko so se železna vrata zaprla za socialističnim voditeljem ter je stopil po stopnjicah navzdol in proti znanim vratom, med wardenom in pomožnim mwardenom, so pričeli kričati kaznjenci v slovo. Debs je dvignil svoj klobuk in svojo palico ter prišel z obema mahati v pozdrav. To je delal dokler ni prišel do vrat, kjer ga je čakala cela armada fotografov.

Debs se je smejal ter se obnašal kot kak deček, ki je prišel domov na počitnice. Pri vratih jetnišnice je stisnil vsem navzočim roke ter poljubil moške in ženske, ki so se zbrale, da ga pozdravijo v prostosti.

Časnikarjem je rekel Debs, da nima zanje nikakih ugotovitev niti glede svoje bodočnosti kot tudi ne glede njegovih prizadevanj za oproščenje nadaljnjih političnih jetnikov. Pozneje, na postaji, s katere se je odpeljal v Washington, pa je rekel:

— Pustil sem za seboj v jeti 2800 ljudi, ki bi morali biti vsi na prostem.

Debs se je nahajal v tukajšnji jetnišnici izza 13. junija 1919. Bil je spoznan krivim v zveznem sodišču v Clevelandu, Ohio, dne 8. septembra 1918 na temelju obtožbe, da je kršil špijonažno postavo. Obsojen je bil na deset let ječe ter poslan najprvo v zvezno kaznilnico v Monardville, W. Va., a pozneje je bil premeščen v Atlanto.

Washington, D. C., 25. dec. — Generalni pravnik Daugherty je rekel, da pričakuje, da se bo oglasil oproščen Debs pri njem v justičnem departmentu, da razpravi njegovi pomilostitvi od strani predsednika Hardinga.

PREDSEDNIK JE PREŽIVEL BOŽIČ BREZ GOSTOV.

Washington, D. C., 25. dec. — Predsednik Harding in njegova žena sta preživela svoj prvi Božič v Beli hiši mirno in brez gostov. Zjutraj sta prisostovala službi božji v Calvary baptistovski cerkvi. Nato sta sama obedovala, kajti za ta dan nista hotela povabiti nikakih gostov.

Izvedelo se je danes, da bo moral predsednik opustiti svoje nameravane potovanje v Pine Hurst, N. C., radi številnih nujnih poslov, ki ga čakajo v Washingtonu. Ona in njegova žena sta nameravala odpotovati v terek od tukaj ter preživeti par dni v tem zdravilišču. Nameravala sta se vrniti pravočasno za novoletni sprejem v Beli hiši, a sedaj najbrž ne bo nič iz nameravanega potovanja.

ŽIGOSANJE VOJAKOV USTAVLJENO.

Pariz, Francija, 25. decembra. Vsed protesta Lige za pravice človeka, je kolonijalni minister odredil opust navade, da se žigosa anamitske vojake s srebrnim nitratom.

Ta praksa vojaških oblasti v Indo-Kini je bila posledica navade anamitskih rekrutov, ki so se poslužili presenetljive slinosti med seboj ter nadomeščali drug drugega. Francoski častniki so dobili vsled tega pogosto v roke oddelek popolnoma neizurjenih ljudi, ki so stopili na mesto svojih prijateljev, mudečih se na dopustu brez dovoljenja.

LLOYD GEORGE NE BO PRIŠEL TO ZIMO V AMERIKO.

Philadelphia, Pa., 25. decembra. Definitivno sporočilo, da ne bo Lloyd George, angleški ministrski predsednik, obiskal Združenih držav tekom sedanjega zime, je dobil danes George R. Wynn, tajnik komiteja, kateremu se je poverilo preskrbo vsega potrebnega za ta obisk. Sporočilo je bilo odgovor na neko povabilo, da se vdeleži krajevne slovesnosti, kot je to starodaven običaj v Walesu.

— Mr. Lloyd George se zahvaljuje za povabilo ter obžaluje, da se more vdeležiti slovesnosti, ker ne bo v tekoči zimi obiskal Združenih držav.

Sporočilo je podpisal njegov privatni tajnik.

Ko je bil Debs pred kratkim v Washingtonu, je bilo sklenjeno, da bo prišel Debs na končni pogovor v Washington, za slučaj, da bi se ga oprostilo ali pa izpremenilo njegovo kazeno. Nobenega vzroka pa ni za domnevo, da bi bil Debs formlano prisiljen priti semkaj, kot se je glasilo ob času njegove oprostive.

LENIN JE POKARAL DELAVSKE FEDERACIJE

Povedal jim je, da je treba reformirati industrije, predno jih bodo federacije vodile.

Poroča Walter Duranty.

Moskva, Rusija, 25. decembra. Lenin je imel danes zvečer dolg nagovor pri otvorjenju devetega vsesrškega sovjeta. Sestanek bi se moral pričeti ob šestih, a je bilo že sedem, ko je sedel predsednik Kalenin v spremstvu Kameneva in Zinovjeva na svoje mesto ob dolgi mizi ter je godba zaigrala Internacionalno.

Prvi dve uri sta potekli z govori delegatov iz sovjetskih republik Georgije, Azerbejdžana in Armenske in različnih drugih dežel, vključno tudi Ameriko.

Malo pred deveto uro pa je vstopil Lenin, katerega so navzoči pozdravili z burnimi ovacijami. Z listom papirja v svoji roki je šel na mesto pod sedežem predsednika, pripravljen, da govori. Prav nič se ni brigal za veličanski aplavz, ki je trajal tri ali štiri minute ter čakal, da prične govoriti, ko bi se polegel hrup.

Nato pa je pričel razpravljati. Govoril je dve uri, večinoma na temelju kratkih zapisov, včasih je bil ektemporal. Od prvega pričetka pa do konca je občinstvo viselo na njegovih besedah in ko je prenehal, je bil molk pepelen.

Kot govornik je Lenin presenetljiv radi njegovega duha in skrajne odkritosti v direktnosti. On pa je tudi poln ironije. Edine nje za ironijo se njegov glas izpremeni ter postane ironičen kot more biti le najbolj dovršeni igralec. Velikanski vihar smeja je vzbudil, ko je rekel, da se drugi narodi posvetujejo glede razveljavljanja dolgov, da pa je Rusija to že davno storila, ne da bi se brigala za mnenje drugih.

Eden izmed tajnosti Leninove sile obstaja v njegovem pozitivnem optimizmu v družbi odkritosti, ki se ne boji niti najbolj mučnih resnic.

Po pregledu pozicije Rusije je vzbudil navdušenje poslušalcev s svojimi mišljami glede sovražnosti Poljske, Rumunske in Finske ter posvaril te dežele, da je boljše, če ne utikajo svojih prstov vmes kot rodje drugih sil.

Z značilno hitrim prehodom se je nato lotil perečih dnevnih vprašanj ter nove ekonomske politike, ki še vedno dela številnim njegovim pristajšem težko srce.

— Vi se lahko navdušujete za vojne, — je vskliknil, — hi v vojni je nalušenje dobro. V ekonomskem boju pa se ne potrebuje kratkega navdušenja, temveč

UPOR V EGIPTU SE ŠIRI

OBOROŽENE LADJE BODO O DŠLE PO REKI NILU NAVZGOR. — POVELJE. S KATERIM SE PROGLAŠA VOJNO PRAVO. — VOJAKI BODO STRELJALI, DA ZATRO NEMIRE. — MORNARIŠKI VOJAKI V KAJIRI.

Kajira, Egipt, 25. decembra. — On je bil oče naroda in ona hoče Mornariški vojniki so dospeli v postati njegova mati.

Kajiro v soboto ponoči, da zatro Čepav to avstrijska sodišča izgrede, ki se vrše že več dni. leta 1919. oficielno proglasila Poroča se, da bo odšla flotila oboroženih nilskih čolnov, s kraljevimi motornjari in častniki, po reki nazvgor v naslednjih par dneh.

Poročila, ki so dospela semkaj iz Port Saida, pravijo, da je tam ljudska množica prodira policijski kordon ter vdrla v evropski mestni del. Angleški vojaki pa so poslegli vmes ter hitro napravili red.

Glasi se, da je prevzelo vojaštvo kontrolo nad Port Saidom.

Poročalo se je danes o nemirih v številnih delih Egipta, vendar pa se glasi, da je policija v družbi vojaštva lahko kos položaju. Povelje, s katerim se uveljavlja preki sod, pravi, da bo vojaštvo odločno zatrla vse izgrede ter poškodovanje lastnine in da bo streljalo, če bi bilo treba.

Skupno število mrtvih v Kajiri vsled nemirov do večera znaša dvanajst ljudi. Danes zjutraj je prišlo v domačem mestnem delu go manjših izgrediv, a vojakom se je posrečilo napraviti red. Mir je prevladoval v evropskem mestnem delu. V zvezi z neredi je bilo aretiranih več ljudi.

Med onimi, ki so bili ubiti tekom pretekle noči, je bil tudi človek, ki je bil znan pod imenom "profesor Jean Orth", dobrozna postava v Kajiri. Trdil je, da je avstrijski nadvojvoda Salvador, ki je izginil pred številnimi leti. Ko se je nahajal Orth na poti proti domu, ga je nekdo večkrat zabodel v hrbet. Vsi drugi ubiti so bili domačini. Kot se je izvedelo ni zaznamovati med vojaštvom nikakih izgub.

Dijaki Azhar so proglasili nedoločeno stavko.

Manjši nemiri, katere pa je zatrla policija, so se pripetili danes v Damanhur, med Aleksandrijo in Kajiro.

Dejstvo, da brzojavi, telefoni in železnice redno poslujejo, znači, da je položaj v provincah zadovoljiv.

Glasi se, da so se oblasti kočno odločile glede ponečne usode Said Zaglul paše, nacionalističnega voditelja ter petih njegovih sledilcev, a sklep vlade ni bil objavljen.

Madama Zaglul je bila informirana od oblasti, da se lahko pridruži svojemu možu. Ona pa je odgovorila, da je njen namen zavzeti njegovo mesto v Egiptu.

ustrajnega dela. V vojni lahko hitro dosežete uspehe. Uspeh ali izjalovljenje se odločita v par tednih ali mesecih. Ekonomski zmaga ali poraz pa sta stvar desetletij.

Nato pa je dvignil svoj prst ter napadel komuniste in delavske federacije, da ni treba naprov našega zdravega razuma. Ali ne spoznavate, da je nasprotno ravno vaša dolžnost nuditi vzgled ter izvršiti stvari. In ve delavske tvornice na svoj način ter obrdžati v svojih rokah kontrolo nad velikimi industrijami. Ali se ne zavedate, da so tvornice večinoma nezaposlene in da bodo tudi vaše velike industrije tako kot druge? Vi se imenujete proletarce, a dokler ne bodo industrije novno ustanovljene, sploh ne obstaja taka stvar kot proletarijat.

Lenin pa je svojim poslušalcem tudi povedal, da kažejo trgovska poročila iz zadnjega leta veliko izboljšanje, čeprav bo to zadevni proces le počasen.

VELIK POŽAR V PHILADELPHIJI.

Philadelphia, Pa., 23. dec. — Požar je pozno večer zvečer uničil dve poslopji naprav Wm. Whiteaker in sin, Tabor Road in Adams St. Povzročeno škodo se ceni na \$250.000. Naprave se nahajajo na robu mesta ter so morali ognjegasci črpati vodo iz sosednjega potoka.

PREMOGARJI, KI SO SE VRNILI NA DELO, KO NAŠLI ZAPRTE ROVE.

Wilkesbarre, Pa., 22. dec. — Ko se je sedem tisoč premogarjev, ki so stavaliki deset dni in ki so bili preje zaposleni v osmih rovih Lehigh Valley Coal Company, vrnilo večer na delo, so jih kompanijski uradniki obvestili, da se rovi ne bo otvorilo pod pogoji, katere so stavili premogarji.

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

se potom naše banke izvršujejo po nizki ceni, zanesljivo in hitro.

Včeraj so bile naše cene sledeče:

Jugoslavija:			
Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Kr. pošni čekovni urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani.			
300 kron	\$ 1.35	1,000 kron	\$ 4.40
400 kron	\$ 1.80	5,000 kron	\$21.50
500 kron	\$ 2.25	10,000 kron	\$42.00

Glasom naredbe ministrstva za pošte in brzojav v Jugoslaviji je sedaj mogoče tam nakazovati zneske potom pošte edinele v dinarjih; za vsake štiri krome bo izplačan en dinar; razmerje med dinarjem in kromo ostane torej neizpremenjeno.

Italija in zasedeno ozemlje:

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu.			
50 lir	\$ 2.80	500 lir	\$24.00
100 lir	\$ 5.20	1000 lir	\$47.00
300 lir	\$15.00		

Nemška Avstrija:

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Adriatische Bank" na Dunaju.

Radi veličanskih razlik v tečaju izplačujemo sedaj v Avstriji samo ameriške dolarje. Zavrasko posamezno nakazilo do \$50. računamo po \$1. za večja nakazila po 2 centa od dolarja.

Vrednost dolarja sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnajrej. Mi računamo po ceni istega dne kot nam pošilja denar dajmo v roko.

Kot generalni zastopnik "Jadranske Banke" in njenih podružnic imamo najmanjše izvanredne ugodne pogoje, ki bodo veliko koristili za vas, ki se ho ali se bodo posluževali naše banke.

Donar nam je postati najboljši po Domestic Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

FRANK SAKSKE STATE BANK, 82 Cortlandt St., New York (Advertisment)

WSS WSS WSS WSS WSS

ROJAKI NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA" NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDR. DRŽAVAH.

